

**ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВА**

Освітньо-професійна програма Економіка підприємства
Спеціальність 051 Економіка
Ступінь вищої освіти Магістр

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри _____
д.е.н., професор Макаренко П. М.
03 грудня 2018 року

**МАГІСТЕРСЬКА ДИПЛОМНА
РОБОТА**

на тему: **«Організаційно-економічні шляхи підвищення ефективності
використання ресурсів підприємства» (на матеріалах СТОВ «Колос»
Коломацького району Харківської області)**

виконала здобувач вищої освіти денної форми навчання

Вернигора Максим Володимирович

Керівник магістерської дипломної роботи,
к. е. н., доцент

Дивнич О.Д.

Полтава – 2018 року

**ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВА**

Вернигора Максим Володимирович

**Організаційно-економічні шляхи підвищення ефективності використання
ресурсів підприємства (на матеріалах СТОВ «Колос» Коломацького
району Харківської області)**

Освітньо-професійна програма Економіка підприємства
Спеціальність 051 Економіка
Ступінь вищої освіти Магістр

РЕФЕРАТ

магістерської дипломної роботи на здобуття кваліфікації – магістр економіки

Полтава – 2018 року

Магістерська дипломна робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел (79 найменувань), 3 додатків. Магістерська дипломна робота містить 47 таблиць, 13 рисунків, викладена на 131 сторінках.

Основний зміст роботи

У першому розділі «Теоретико-методичні основи оцінки ефективності використання ресурсів підприємства» узагальнено теоретичні основи визначення поняття ресурсів та їх класифікація, досліджено особливості фінансового забезпечення формування ресурсної бази, також методичні підходи щодо оцінки ефективності використання ресурсів підприємств.

У другому розділі «Оцінка ефективності системи управління ресурсами підприємства» проведений аналіз рівня забезпеченості підприємства ресурсами та оцінка досягнутого рівня ефективності їх використання. Для аналізу нами обрано СТОВ «Колос» Коломацького району Харківської області, а для порівняльного аналізу сільськогосподарські підприємства України.

У третьому розділі «Організаційно-економічні напрями підвищення ефективності використання ресурсів підприємства» обґрунтовані шляхи підвищення ефективності використання земельних ресурсів, визначені напрями підвищення ефективності використання кадрового потенціалу, напрями підвищення ефективності використання капіталу, а також досліджено питання автоматизації управління ресурсами.

Висновки

Кількість виробничих ресурсів і структура ресурсного потенціалу – чинники, під впливом яких формуються результати господарської діяльності сільськогосподарських підприємств. Для виявлення їх впливу на ефективність виробництва необхідно проаналізувати економічну ефективність використання як окремих складових елементів, так і сукупного показника ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств.

Провівши оцінку ресурсного потенціалу СТОВ «Колос» Коломацького району Харківської області можна зробити наступні висновки.

1. СТОВ «Колос» займається вирощуванням лише зернових та технічних культур, тваринництво у підприємстві відсутнє. У структурі валової продукції у середньому за 2013 – 2017 рр. найбільшу питому вагу займає кукурудза на зерно – 57,3 %, соя – 12,8 %, озима пшениця – 11,8 %, насіння соняшнику – 8,6 %, гречка – 5,2 %, ярий ячмінь – 4,2 %.

2. Середньорічна вартість основних засобів підприємства у за 2013 – 2017 рр. зросла у 5,1 рази, що обумовлено в першу чергу не надходженням засобів, а їх дооцінкою. У структурі основних засобів переважає активна частина, що позитивно впливає на виробничі результати діяльності.

3. Коефіцієнт вибуття перевищував коефіцієнт відновлення, що свідчить про відсутність простого оновлення основних засобів підприємства. Відповідно коефіцієнт фізичного зносу основних засобів за досліджуваний період збільшився на 48,3 в.п. і становить 72,9 %, тобто коефіцієнт придатності не перевищує 27,1 %, що свідчить про катастрофічний функціональний стан основних засобів. Повністю спрацьованими є малоцінні необоротні матеріальні активи, а рівень зносу інших груп основних засобів постійно зростає.

4. У СТОВ «Колос» ефективність використання основних засобів знаходиться на низькому рівні. Зокрема, у 2017 р. порівняно з 2013 р. фондівддача зменшилася на 0,18 грн. (73 %) і дорівнює 0,06 грн., відповідно фондомісткість виробництва зросла до 15,41 грн.

5. Середньорічна вартість оборотного капіталу підприємства за досліджуваний період зросла у 2,8 рази. У структурі оборотного капіталу більшу питому вагу займають фонди обігу – 92,6 %, що негативно впливає на оборотність оборотних активів. Відповідно на частку оборотних виробничих фондів припадає лише 7,4 %, що на 0,5 в.п. більше порівняно з 2013 р.

6. Ефективність використання оборотних виробничих засобів у СТОВ «Колос» мала тенденцію до зниження, однак лишалася на вищому рівні порівняно з ефективністю використання фондів обігу. Зокрема, коефіцієнт оборотності оборотних виробничих фондів зменшився вдвічі, що обумовило збільшення тривалості обороту оборотних фондів у 2,1 рази до 113 днів. При цьому слід відмітити що тривалість обороту фондів обігу за досліджуваний період збільшилася на 89,9 % і дорівнює 1405 днів, тобто 3,8 років. Таке значне відволікання коштів з обороту підприємства негативно впливає не лише на ефективність використання оборотних активів але і на фінансові результати діяльності підприємства.

7. За досліджуваний період посівна площа СТОВ «Колос» зросла у 2,3 рази і становить 3051 га. У структурі посівної площі найбільшу питому вагу займає виробництво озимої пшениці – 34,0 %, що на 24,3 в.п. більше порівняно з 2013 р. та соя – 29,5 %, частка якої збільшилася на 8,9 в.п. У той же час питома вага посівної площі кукурудзи на зерно зменшилася на 52,6 в.п. до 14,1 %. Ефективність використання земельних угідь за вартісними та натуральними показниками збільшується

8. За 2013 – 2017 рр. середньооблікова чисельність працівників, зайнятих у сільськогосподарському виробництві зменшилася на 8 осіб (11 %) і дорівнює 65 осіб. Всі працівники зайняті в галузі рослинництва, лише у 2013 р. 2 особи були зайняті в галузі свинарства. Рівень використання робочого часу за досліджуваний період збільшився на 1,4 в.п. і знаходиться на рівні 90,9 %, тобто лише 9,1 % робочого часу є недоопрацьованим.

9. Продуктивність праці у СТОВ «Колос» збільшилася на 64,4 тис. грн. або 553,9 % і становить 183,82 тис. грн./особу, що вдвічі нижче за аналогічний показник у сільськогосподарських підприємствах України. Враховуючи індекс інфляції середньорічна реальна заробітна плата збільшилася на 24,6 % і дорівнює 48,06 тис. грн./особу або 4005 грн./міс, що не сприяє формуванню мотиваційного механізму у сільському господарстві.

10. Рівень рентабельності капіталу зменшився на 0,4 в.п. і дорівнює лише 1 %, власного капіталу – на 1,5 в.п. до 1,9 %, а рівень рентабельності виробничих засобів залишився незмінним – 4,4 %. Зростання капіталу вищими темпами порівняно з чистим прибутком підприємства обумовило збільшення терміну окупності капіталу на 30,6 років, власного капіталу – на 24,2 років до 53,5 років, що свідчить про низький рівень окупності.

З метою подальшого підвищення ефективності використання виробничих ресурсів СТОВ «Колос» Коломацького району необхідно:

1. Для підприємства оптимальними є наступні площі посіву: озима пшениця – 1300 га (42,6 %), гречка – 30 га (1,0 %), кукурудза на зерно – 406 га (13,3 %), ярий ячмінь – 400 га (13,1 %), соняшник – 520 га (17,0 %), соя – 395 га (13,0 %). Питома вага технічних культур у 2019 р. порівняно з 2017 р. зменшилася з 33,8 % до 30 %. Наведені площі посіву товарних культур за існуючих обмежень забезпечать одержання додаткового валового прибутку на суму 3141,2 тис. грн.

2. За рахунок впровадження більш продуктивних районованих сортів, підприємство додатково може отримати 1422 тис. грн. прибутку від реалізації продукції рослинництва і забезпечить більш повне використання потенціалу земельних ресурсів.

3. Внесення карбамід-аміачної суміші (КАС) забезпечує пролонговане живлення рослин азотом. Собівартість азоту в КАС найбільш низька, оскільки втрати азоту при внесенні КАС не перевищують 10 % від загального азоту, тоді як при внесенні гранульованих азотних добрив досягають 30 – 40 %. За рахунок внесення КАС урожайність озимої пшениці збільшиться до 41 ц/га, а рівень рентабельності виробництва збільшиться на 23,5 %, що свідчить про ефективність та доцільність застосування комплексних добрив.

4. Здійснювати заходи зі зниження плинності персоналу. Річна економія заробітної плати за рахунок оптимізації адміністративно-управлінського персоналу в підприємстві становить 218,6 тис. грн.

5. Удосконалити форми і системи організації та оплати праці на основі впровадження тарифної системи. Удосконалення тарифікації праці є передумовою встановлення більш обґрунтованої оплати праці з урахуванням кількості й якості трудового внеску кожного окремого члена колективу. Запропоновані показники преміювання та умови і розміри зниження премії для працівників досліджуваного підприємства, а також напрями нематеріальної винагороди.

6. Використання сучасних інформаційних систем (ERP-система) дозволить підвищити ефективність використання сільгоспугідь, поліпшити контроль виконання агротехнічних процедур, оптимізувати використання ресурсів, що задіяні у сільгоспвиробництві, а також поліпшити управлінський і фінансовий облік. За попередніми оцінками, використання системи може забезпечити зростання урожайності на 15 – 20 %, знизити собівартість виробленої продукції на 10 – 25 %, а розрахунковий показник повернення інвестицій відповідає 25 – 30 %.

7. Здійснювати оновлення техніко-технічної бази підприємства. На основі проведеного функціонально-вартісного аналізу тракторів 3-го класу для досліджуваного підприємства найбільш доцільним є придбання трактора John Deere 7810, який має мінімальний функціонально-вартісний коефіцієнт. Купівля трактора John Deere 78100 є доцільною. Термін окупності складе 3,6 років. Придбання трактора John Deere 78100 на умовах фінансового лізингу є більш вигідним порівняно з залученням кредиту.

8. Впровадити систему управління дебіторською заборгованістю. За рахунок зменшення суми та частки дебіторської заборгованості з 46,2 до 20 %, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості збільшиться на 0,594, а тривалість обороту зменшиться на 627 днів, що забезпечить вивільнення коштів у сумі 90797 тис. грн.

Таким чином, реалізація запропонованих шляхів підвищення ефективності використання ресурсів СТОВ «Колос» дозволяє збільшити фінансові результати та підвищити рівень ефективності господарської діяльності.

Список публікацій здобувача

1. Вернигора М. В. Методичні підходи до оцінки ефективності використання ресурсів підприємства / М. В. Вернигора // Матеріали студентської наукової конференції ПДАА (25-26 квітня 2018 р.). – Т. 1. – Полтава: РВВ ПДАА, 2018. – С. 39 – 41.

2. Вернигора М. В. Сутність ресурсного потенціалу підприємства / М. В. Вернигора // Матеріали студентської наукової конференції (27 вересня 2018 р.) – Полтава: РВВ ПДАА, 2018. – С. 39 – 41.

3. Вернигора М. В. Ефективність використання земельних та трудових ресурсів Полтавської області / М. В. Вернигора // Матеріали студентської наукової конференції (27 вересня 2018 р.) – Полтава: РВВ ПДАА, 2018. – С. 41 – 42.

АНОТАЦІЯ

Вернигора М. В. «Організаційно-економічні шляхи підвищення ефективності використання ресурсів підприємства» (на матеріалах СТОВ «Колос» Коломацького району Харківської області). – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Магістерська дипломна робота на здобуття ступеня вищої освіти магістр за освітньо-професійною програмою Економіка підприємства спеціальності 051 Економіка. – Полтавська державна аграрна академія, Полтава, 2018.

Досліджено теоретичні, методологічні та прикладні питання ефективності використання ресурсів підприємства, здійснено діагностику забезпечення та ефективності використання ресурсів підприємства.

Обґрунтовано напрями шляхи підвищення ефективності використання виробничих ресурсів підприємства за рахунок оптимізації посівних площ, сортооновлення, застосування мінеральних добрив, стимулювання працівників на основі нових форм оплати праці та напрями оновлення матеріальної бази.

Ключові слова: ресурси, земельні ресурси, персонал, основні засоби, оборотний капітал, ефективність, рівень рентабельності.

АННОТАЦИЯ

Вернигора М. В. «Организационно-экономические пути повышения эффективности использования ресурсов предприятия» (на примере

сельскохозяйственного ООО «Колос» Коломацкий район Харьковской области). – Квалификационная работа на правах рукописи.

Магистерская дипломная работа на соискание степени высшего образования магистр по образовательно-профессиональной программе Экономика предприятия специальности 051 Экономика. – Полтавская государственная аграрная академия, Полтава, 2018.

Исследованы теоретические, методологические и прикладные вопросы эффективности использования ресурсов предприятия, осуществлено диагностику обеспечения и эффективности использования ресурсов предприятия.

Обоснованы направления пути повышения эффективности использования производственных ресурсов предприятия за счет оптимизации посевных площадей, сортообновление, применение минеральных удобрений, стимулирование работников на основе новых форм оплаты труда и направления обновления материальной базы.

Ключевые слова: ресурсы, земельные ресурсы, персонал, основные средства, оборотный капитал, эффективность, уровень рентабельности.

ANNOTATION

Vernigor Maksim «Organizational-economic ways of increasing the efficiency of using enterprise resources» (on the example of the agricultural company Kolos Kolomatsky district of the Kharkiv region). – Qualification work on the rights of the manuscript.

Master's thesis for the degree of higher education Master of Education in the professional program Economics of Enterprise specialty 051 Economics. – Poltava State Agrarian Academy, Poltava, 2018.

The theoretical, methodological and applied questions of the efficiency of the use of the resources of the enterprise are investigated, the diagnostics of the provision and the efficiency of the use of the resources of the enterprise are carried out.

The directions of ways to improve the efficiency of use of production resources of the enterprise by optimizing the acreage, variety renewal, the use of mineral fertilizers, stimulating workers on the basis of new forms of remuneration and the direction of updating the material base are substantiated.

Keywords: resources, land resources, personnel, fixed assets, working capital, efficiency, level of profitability.